

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Je možné rychleji, levněji a jednodušeji vymáhat právo?

Autor tohoto krátkého článku se v nedávné době obrátil na jistý okresní soud s uctivým dotazem, kdy může očekávat jakoukoliv reakci na žalobu podanou zkraje roku 2012, neboť při zahájení řízení jaksi neočekával, že ani po více než roce nebude v uvedené věci žalovaný vyzván k vyjádření, natož aby bylo nařízeno jednání. Odpovědí předsedy soudu, který tuto věc zároveň dostal na starost, bylo sděleno, že předmětný okresní soud se žalobami z roku 2012 začne zabývat nejdříve na konci roku 2013. Byť autor doufá, že se nejedná o standardní stav všech soudů České republiky, některé z nich mají opakovaně skutečně velký problém ve věci rozhodnout v rámci rozumných časových lhůt tak, aby došlo k vyřešení sporu v přijatelné době.

Právě prodleva mezi porušením práva a jeho vymožením či nápravou pokojného stavu v rámci soudního řízení má zásadní demoralizační účinek na důvěru kohokoliv v právo a jeho vymahatelnost. Naskýtá se pak obvyklý obrázek, kdy se rušitel práva nemusí obávat jakýchkoliv následků, neboť postižený nevěří, že by s jeho zájmy bylo státní mocí pozitivně naloženo, přičemž s výhledem na dlouhotrvající soudní řízení, toto ani nezapočte, kdy s postupem času navíc touha po vyřešení sporu v soudním řízení rapidně klesá.

V takové situaci každého právního zástupce znepokojí, jak bude svému klientovi vysvětlovat, že jeho pohledávka vyplývající ze smlouvy o půjčce, která je sice svou výší pro advokáta nízkou, nicméně pro klienta velmi zásadní, kdy tato je podložena písemnou smlouvou s jasným a nerozporovatelným textem, navíc opatřena podpisem svědka, který byl předání finanční hotovosti přítomen, bude soudně řešena nejdříve za dva roky, kdy termín konečného verdiktu si nikdo netroufne ani odhadnout. Zároveň tak musí nutně vyvstat otázka, proč jsou takto skutkově velmi jednoduché spory, mezi které patří nesplnění jasně stanoveného závazku vyplývajícího z písemné smlouvy, tak dlouho řešeny. Je nutné se následně ptát, jakým způsobem by mohlo v této oblasti dojít ke změně.

Domnívám se, že řešení by mohlo být poměrně dosti rychlé a jednoduché. Soudy by totiž měly dle názoru autora článku řešit případy po právní i skutkové stránce složité, u nichž je verdikt nestranného orgánů potřebný, neboť pohledy zúčastněných osob mohou být ze zcela pochopitelných a objektivních důvodů rozlišné. Soudy by však neměly marnit svůj čas pouhým autoritativním deklarováním stavu, o kterém by s trochou nadsázky mohl rozhodnout i laik (viz uvedený závazkový vztah).

Nejlepším řešením celé situace by dle mého názoru bylo, pokud by k samotnému soudnímu řízení vůbec nemuselo dojít, kdy právo by mohlo být ochráněno jinou cestou. Cílem soudního řízení je zejména získat titul, na základě kterého bude možno právo případně vymoci i nedobrovolně bez spolupráce s povinným. V § 274 občanského soudního řádu je uvedena celá řada exekučních titulů, kdy jediným, který vylučuje nutnost absolvovat jakékoliv řízení, je notářský zápis se svolením k vykonatelnosti. Notářský řád tento institut zná již od roku 2001, kdy dle dnešního znění uvedeného právního předpisu může notář sepsat zápis se svolením k vykonatelnosti pro povinnost vyplývající jak ze zakládaného, tak z již uzavřeného závazku, příp. i ze závazku dlužníkem jednostranně uznaného. Obdobným oprávněním byli od počátku své existence nadáni i soudní exekutoři, přičemž toto oprávnění jim bylo vzato od počátku roku 2013 novelou exekučního řádu (zákon č. [396/2012](#) Sb.), a

to z důvodu uvedeném v důvodové zprávě k uvedenému zákonu:

„Předkládaná právní úprava vychází z toho, jakým způsobem by měly být principiálně rozděleny jednotlivé činnosti v oblasti práva mezi stávající právní povolání. Hlavní činností advokátů by mělo být poskytování právní pomoci, notáři by se měli kromě svého působení v dědickém řízení především soustředit na sepisování veřejných listin a soudní exekutoři by se měli věnovat zejména nucenému výkonu rozhodnutí. Protože exekutorský zápis se svolením k vykonatelnosti je veřejnou listinou, lze mít za to, že by jeho sepisování mělo být ponecháno ve výlučné působnosti notářů. Náležitosti notářských zápisů v podstatě odpovídají náležitostem zápisů exekutorských, takže by neměl být žádný podstatný rozdíl v kvalitě služby poskytnuté notáři nebo soudními exekutory a osoby, o jejichž dohodě se zápis se svolením k vykonatelnosti sepisuje, by změnou právní úpravy neměly být nijak znevýhodněny.[1]“ Zákonodárce však tímto pouze říká, že v situaci, kdy je něco obvyklého, bude to ponecháno v bezvýjimečném stavu, aniž by se kdokoliv zamyslel nad pozitivními či negativními dopady případné změny, kdy zcela bez rozmyslu jsou z vyhotovování uvedených sepisů s přímou vykonatelností vylučována další právní povolání.

Zde se tedy dostáváme k rozkolu mezi úkolem zákonodárce, který by měl projevit snahu vytvořit právní stát, ve kterém neexistuje obava o vymahatelnost práva a jeho faktickou činnost. Ve většině případů je při dlouhotrvajících soudních sporech poukazováno na nedostatečnou personální obsazenost soudů, kdy z uvedeného důvodu a současné zahlcenosti soudů případy, dochází k prodlevám mezi zahájením řízení a vynesením rozhodnutí. Zákonodárce by se tak měl v první řadě zamyslet nad způsoby, které by nutnost zahájení soudního řízení přímo vyloučily. Tím nejjednodušším je dle mého názoru umožnění vyhotovovat zápisy s přímou vykonatelností, tedy rozšíření pravomoci, kterou jsou nadáni pouze notáři, kdy tato dříve příslušela i soudním exekutorům, advokátům.

Nabízí se logická otázka, proč okruh osob, které jsou uvedenou pravomocí nadány rozměšňovat. Uvedený institut již existuje, a nic nebrání komukoliv dosáhnout přímé vykonatelnosti závazku u notáře. Takovýto postup se však v současnosti neslučuje s masovým využíváním uvedeného institutu a rozhodně není naplněn jeho potenciál. Těžko si totiž lze představit, že zájemce o vyhotovení smlouvy s tímto požadavkem půjde přímo za notářem. Je standardní a běžné, že právní pomoc tohoto druhu provádějí právě advokáti. Pokud však klient uhradí advokátovi odměnu za vypracování smlouvy, jen v minimu případu pak jeho další kroky povedou k notáři, který následně víceméně bez jakékoliv další vlastní aktivity převezme práci advokáta do předmětného zápisu, kdy tímto krokem tomuto úkonu poskytne punc oficiality. Málokdo je pak pochopitelně ochoten za uvedenou činnost opětovně platit (odměna dle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. [196/2001](#) Sb.), neboť i když se tímto dá předejít dlouhému a nákladnému soudnímu řízení, velmi těžko bude kdokoliv preventivně uvedeným institutem zajišťovat pohledávku vyplývající z každého závazku. Pokud by však uvedenou pravomoc měli právě advokáti, sami by jako jistý benefit mohli předmětnou vlastností opatřit veškeré smlouvy, které by vyhotovili, a to bez nároku na další odměnu. Tu by klient platil již za samotné vyhotovení smlouvy a nikoliv za pouhou uvedenou autoritativní oficialitu spočívající ve vytvoření veřejné listiny.

Dle mého názoru neobstojí argument, že výkon advokacie je ryzím podnikáním, a to na rozdíl od činnosti notáře, kteréhožto stát pověřuje výkonem notářského úřadu, a to zejm. z toho důvodu, že zákon o advokacii i notářský řád kladou vyjma délky praxe totožné požadavky na osoby vykonávající uvedená povolání. Navíc zákonodárce sám v důvodové zprávě přiznává, že není rozdílu v kvalitě uvedených zápisů vyhotovených rozlišnými subjekty. Rovněž nelze namítat, že notář je osobou nestrannou, kdy naopak advokáti standardně zastupují jednu ze stran smlouvy, neboť uzavření smlouvy je aktem výrazu svobody, do které nesmí být nikdo nucen a je tedy pouze na dobrovolné vůli té které strany smlouvy tuto uzavřít, a případně ji opatřit přímou vykonatelností. I v případě, že by ze vztahů vyplývajících ze smlouvy vznikl spor, bylo by nutno zahájit soudní řízení, v rámci kterého by nebylo řešeno, zda smlouvu vypracoval advokát jen jedné ze stran, ale byl by důležitý pouze ten fakt,

že strany smlouvy tuto uzavřely na základě svobodné a vážné vůle. Osobně se tedy domnívám, že v situaci, kdy „soukromou listinu“ může v tu nazývanou jako veřejná přeměnit osoba, která se na ní fakticky nijak nepodílela, tím spíše tak může učinit ten, kdo listinu sám vypracoval.

Závěrem lze říci, že zákonodárce by neměl nadále stereotypně dbát obecného chápání jednotlivých právních povolání, ale měl by v první řadě urychlit, zjednodušit a zefektivnit vymáhání a ochranu práva, a to zvláště za situace, kdy se sama nabízí výše uvedená velmi rychlá, levná a navíc bezriziková možnost. Tato změna právního řádu by soudům uvolnila ruce k řešení složitých případů a zbytečně by je nezdržovala banalitami. Uvedená změna by samozřejmě musel být spojena s osvětou a dostatečnou informační kampaní, což by se však mělo dít současně s jakoukoliv významnou změnou právního řádu.

Mgr. Vojtěch Mihalík,
advokátní koncipient

e-mail: vo.mi@centrum.cz

[1] dostupná např. >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Rozdělení společného jmění manželů v případech výdělečné činnosti pouze jednoho z manželů](#)
- [Oběť znásilnění má nárok na peněžitou satisfakci](#)
- [Digitalizace AML povinností: jak technologie mění plnění povinností pro tisíce povinných osob](#)
- [\(Ne\)vypořádání předmětu řízení u soudního smíru](#)
- [Nové limity opatrovnického rozhodování v judikatuře ESLP a Ústavního soudu](#)
- [Mimosmluvní odměna při společném zastupování více osob](#)
- [Nepřiznané koalice](#)
- [Společnost s podíly 50:50 – právní rizika patových situací a jejich smluvní řešení](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 34: Jednání za společnost – prokura](#)
- [Jak nastavit smlouvy s dodavatelem podle nové právní úpravy kybernetické bezpečnosti?](#)
- [Vada koupené věci – kdy zjištěné nedostatky zakládají kupujícímu práva z vadného plnění a kdy nikoliv?](#)